

**Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради»**

Кафедра публічного управління та права

**ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри**

Н.О.Шевченко
«28» серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАВО В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ»

**Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)**

Дніпро – 2019

Робоча програма дисципліни «Право в публічному управлінні» для здобувачів освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

Розробники: Романенко К.М., Мареніченко В.В., кафедра публічного управління та права.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління та права

Протокол №1 від 28 серпня 2019 року

Завідувач кафедри публічного управління та права

Н.О. Шевченко

«28» серпня 2019 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість: кредитів – 4,5	Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»	Обов'язкова
		Рік підготовки: 1-й
Загальна кількість годин – 135	Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»	Семестр 1-й
		Лекції 8 год.
З них годин для заочної форми навчання: аудиторних - 16 самостійної роботи здобувача – 119	Освітній рівень: магістр Кваліфікація: магістр з публічного управління і адміністрування	Практичні, семінарські 8 год.
		Лабораторні -
		Самостійна робота 119 год.
		Вид контролю: <i>Іспит</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Право в публічному управлінні» є формування у здобувачів сучасних знань, умінь і навичок щодо правового регулювання публічного управління та адміністрування.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Право в публічному управлінні» є:

- надати систематизовані знання щодо правового регулювання публічного управління;

- дати уявлення про існуючу законодавчу базу, що регулює діяльність, пов'язану з публічним управлінням та публічною службою;

- розвиток вміння пошуку, збору, систематизації, обробки, використання юридичної інформації, щодо публічного управління;

- сформувані практичні вміння і навички щодо застосування законів, правових принципів, а також методів, технологій в управлінні суб'єктами публічної сфери.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Право в публічному управлінні» слухач повинен досягти таких результатів навчання (компетентностей):

Програмні компетентності

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

Здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність).

Здатність фахово аналізувати інформацію, оцінювати повноту та можливості її використання.

Здатність здійснювати професійну діяльність і приймати обґрунтовані рішення, керуючись засадами соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

Здатність самостійно готувати нормативно-правові акти, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді.

Здатність надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

Програмні результати навчання

Знати та уміти використовувати нормативно-правові акти, що регулюють сферу публічного управління та адміністрування.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Публічне і приватне право в публічному управлінні.

Поняття та характерні особливості публічного та приватного права. Поняття та види суб'єктів публічного та приватного права. Поняття та характерні особливості адміністративного договору. Форма і зміст адміністративного договору. Порядок укладення, зміни та розірвання адміністративних договорів.

Тема 2. Правове підпорядкування публічної адміністрації конституційним правам і свободам.

Права і свободи людини і громадянина в правовій державі. Роль публічної адміністрації в реалізації основних прав і свобод. Регулювання доступу до публічної інформації.

Тема 3. Принцип правової держави як конституційно-правова настанова.

Системотворне значення конституційних положень: структурні положення, положення про цілі держави. Сутність принципу правової держави (верховенства права). Основоположні права та їх вплив на публічне управління (принципи пропорційності).

Тема 4. Конституційні засади принципу демократії в діяльності публічної адміністрації.

Сутність принципу демократії. Легітимація публічного управління та адміністрування: демократична легітимація, форми автономної легітимації, дієвість структури легітимації. Участь громадськості в прийнятті рішень.

Тема 5. Конституційна організація публічної влади.

Єдність та самостійність структурних одиниць публічної влади. Комунікації та впливи в системі публічної влади. Державний лад як сукупність загальних принципів, закріплених конституцією та законодавством держави щодо організації державної влади та здійснення владних повноважень. Елементи державного ладу: принципи, органи державної влади, державний режим.

Тема 6. Правовий статус та повноваження публічно-владних інституцій.

Визначення статусу публічно-владних інституцій в правовому регулюванні публічного управління. Поняття та складові (елементи) правового статусу органу державної влади.

Тема 7. Підготовка та узгодження актів публічної адміністрації.

Поняття акту управління. Види актів управління. Галузева належність правового акту.

Тема 8. Вирішення публічно-правових спорів адміністративними судами та Конституційним Судом України.

Суб'єкти конституційного контролю. Адміністративна юстиція. Предметна і територіальна підвідомчість адміністративних судів. Характеристика стадій адміністративного судочинства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п,с	лаб	с.р.		л	п,с	лаб	с.р.
Змістовий модуль 1.										
Тема 1. Публічне і приватне право в публічному управлінні.						14	2			12
Тема 2. Правове підпорядкування публічної адміністрації конституційним правам і свободам.						16	2			14
Тема 3. Принцип правової держави як конституційно-правова настанова.						12		2		10
Тема 4. Конституційні засади принципу демократії в діяльності публічної адміністрації.						18		2		16
Разом за змістовим модулем 1						60	4	4		52
Змістовий модуль 2.										
Тема 5. Конституційна організація публічної влади.						16	2			14
Тема 6. Правовий статус та повноваження публічно-владних інституцій.						16	2			14
Тема 7. Підготовка та узгодження актів публічної адміністрації.						23		2		21
Тема 8. Вирішення публічно-правових спорів адміністративними судами та Конституційним Судом України.						20		2		18
Разом за змістовим модулем 2						75	4	4		67
Усього годин						135	8	8		119

5. Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин
1	Публічне і приватне право в публічному управлінні	2
2	Правове підпорядкування публічної адміністрації конституційним правам і свободам.	2
3	Конституційна організація публічної влади.	2
4	Правовий статус та повноваження публічно-владних інституцій.	2
	Разом	8

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Принцип правової держави як конституційно-правова настанова.	2
2	Конституційні засади принципу демократії в діяльності публічної адміністрації.	2
3	Підготовка та узгодження актів публічної адміністрації.	2
4	Вирішення публічно-правових спорів адміністративними судами та Конституційним Судом України.	2
	Разом	8

7. Самостійна робота

Зміст самостійної роботи в межах дисциплін «Право в публічному управлінні» визначається робочою навчальною програмою дисципліни та методичними рекомендаціями. Самостійна робота над навчальною дисципліною «Право в публічному управлінні» включає:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації;
- підготовка до виступу на практичних заняттях
- опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей;
- підготовка та оформлення схем, таблиць, графіків, діаграм тощо.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Публічне і приватне право в публічному управлінні.	12
2	Правове підпорядкування публічної адміністрації конституційним правам і свободам.	14
3	Принцип правової держави як конституційно-правова настанова.	10
4	Конституційні засади принципу демократії в діяльності публічної адміністрації.	16
5	Конституційна організація публічної влади.	14
6	Правовий статус та повноваження публічно-владних інституцій.	14
7	Підготовка та узгодження актів публічної адміністрації.	21
8	Вирішення публічно-правових спорів адміністративними судами та Конституційним Судом України.	18
	Разом	119

8. Індивідуальне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання (далі ІНДЗ) необхідне для систематизації, закріплення і розширення теоретичних і практичних знань з дисципліни «Право в публічному управлінні». ІНДЗ дозволяє здобувачам опанувати необхідні практичні навички при вирішенні конкретних практичних завдань, розвитку навичок самостійної роботи й оволодіння методикою ведення наукових досліджень, пов'язаних з темою ІНДЗ.

ІНДЗ здобувачі виконують самостійно протягом вивчення дисципліни «Право в публічному управлінні» з проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Вимоги до оформлення ІНДЗ

ІНДЗ припускає зміст наступних елементів наукового дослідження: практична значущість; комплексний і системний підходи до вирішення поставленого завдання; використання сучасних теоретичних методологій та наукові розробки досліджень за даною темою; застосування творчого підходу й відбиття власного бачення вирішення поставленого завдання.

Комплексний і системний підходи використовується для розкриття теми й полягає у тому, що предмет дослідження підлягає багатобічному вивченню:

теоретичні положення, практичні рішення й наробітки, аналіз, шляхи поліпшення й умови реалізації. При цьому необхідно дотримувати взаємозв'язку, послідовності й логічності викладу.

Використання сучасних теоретичні методології і наукові розробки досліджень за даною темою необхідно для проведення аналізу й обґрунтування засобів поліпшення ряду аспектів предмета й об'єкта дослідження. Для цього треба використати сучасні вітчизняні й закордонні результати досліджень.

Тему ІНДЗ здобувач виконує згідно з варіантом за останньою цифрою

залікової книжки. Під час вивчення дисципліни «Право в публічному управлінні» здобувачі виконують одне ІНДЗ.

Перелік орієнтовних тем

1. Поняття, ознаки, структура та види норм права.
2. Система права та система законодавства.
3. Поняття, ознаки, структура та види нормативно-правового акта.
4. Поняття, ознаки та види закону.
5. Законодавчий процес.
6. Поняття та види підзаконних нормативно-правових актів.
7. Поняття, ознаки та види правовідносин.
8. Склад правовідносин.
9. Юридичні факти як підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин.
10. Види правовідносин.
11. Конституційно-правові інститути і норми: поняття, особливості, види.
12. Конституційно-правові відносини: поняття, характерні особливості, види.
13. Джерела конституційного права України.
14. Загальні засади демократичного конституційного ладу України.
15. Поняття основних прав і свобод громадянина. Співвідношення прав людини і громадянина. Характерні риси основних прав і свобод.
16. Міжнародні пакти про права людини та їх відображення у конституційному законодавстві України.
17. Громадянські та політичні права і свободи людини та громадянина, їх значення, гарантії реалізації, закріплення в Конституції України.
18. Соціально-економічні права громадян, їх значення та конституційне закріплення. Гарантії реалізації соціально-економічних прав громадян на сучасному етапі.
19. Правовий статус національних меншин.
20. Основні обов'язки громадян України. Громадянство України.
21. Підходи до розуміння поняття «публічна влада». Орган державної влади, як засіб реалізації державної влади.
22. Поняття, ознаки та функції державної влади в Україні.
23. Система органів державної влади України.
24. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України (парламенту): порядок формування, строк повноважень, функції.
25. Загальна характеристика конституційно-правового статусу Президента України.
26. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України та інших центральних органів виконавчої влади України.
27. Форми державного управління.
28. Методи державного управління.
29. Поняття суб'єктів адміністративного права.
30. Основи адміністративно-правового статусу громадян України.
31. Адміністративно-правовий статус органів виконавчої влади.

32. Адміністративно-правовий статус державних службовців.
33. Адміністративно-правовий статус громадян.
34. Поняття, принципи та стадії адміністративного процесу.
35. Поняття законності й дисципліни у сфері державного управління.
36. Способи забезпечення законності й дисципліни у сфері державного управління та його види.
37. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні.

10. Методи навчання

При вивченні дисципліни використовуються наступні методи навчання:

1. Пояснювально-ілюстративний метод (інформаційно-рецептивний) – лекції, ознайомлення з навчальною та методичною літературою.
2. Репродуктивний метод – застосування вивченого на основі зразка або правила (різноманітні вправи, практичні роботи, різні форми самоконтролю).
3. Метод проблемного викладу – розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів.
4. Частково-пошуковий, (евристичний) метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні пізнавальних завдань. Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах.
5. Дослідницький метод передбачає виконання завдань з усіма елементами самостійного дослідницького процесу (постановка завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес рішення завдання).

11. Методи контролю

Система оцінювання знань та навичок здобувачів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять.

Поточне оцінювання знань та умінь здобувачів здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи.

Проміжний контроль проводиться два рази за семестр. При проведенні поточного контролю визначається рівень знань здобувачів з теоретичних питань навчальної дисципліни. Завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах даної навчальної дисципліни та згруповані за двома модулями, кожен з яких складається з завдань різного рівня складності.

Підсумковий контроль проводиться в кінці вивчення курсу у вигляді іспиту за допомогою білетів, кожний з яких містить три теоретичних запитання.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточний контроль та самостійна робота								Іспит	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4		
7	7	8	8	7	7	8	8	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
64–74	D	задовільно	
60–63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

При оцінюванні знань і вмінь викладач дотримується таких правил:

Оцінка "5" (відмінно) - навчальний матеріал засвоєно у повному обсязі, здобувач володіє необхідними знаннями і вміннями. Здобувач точно формулює думки і обґрунтовує їх, послідовно, зв'язано викладає матеріал, ілюструє теоретичні знання, наводить приклади, аналізує, грамотно оформлює свою відповідь.

Оцінка "4" (добре) - відповідь здобувача виявляє розуміння матеріалу, правильне застосування знань і вмінь, необхідних для відповіді, але містять окремі незначні помилки і невеликі неточності.

Оцінка "3" (задовільно) - здобувач володіє знаннями і вміннями з дисципліни, але вони носять розрізнений характер, знання недостатньо глибокі, а вміння проявляються слабо. У засвоєнні навчального матеріалу мають місце суттєві неточності, відповіді неглибокі, містять істотні помилки, у тому числі у висновках, аргументація слабка. При викладенні матеріалу відсутня послідовність і чіткість, мова бідна.

Оцінка "2" (незадовільно) - головний зміст навчального матеріалу не засвоєний, основні вміння не проявлені. Здобувач не відповідає, або відповідь виявляє відсутність необхідних знань і вмінь, містить помилки, які спотворюють зміст навчального матеріалу.

Загальні критерії оцінювання тестових завдань:

- понад 89% правильних відповідей – “відмінно”;
- 75 – 81% правильних відповідей – “добре”;
- 60 – 74 % правильних відповідей – “задовільно”;
- менше 60% - “незадовільно”.

13. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій
2. Методичні рекомендації для проведення семінарських занять.
3. Методичні рекомендації для СРС

14. Рекомендована література

Базова

1. Борисевич С.О. Критерії розмежування публічного і приватного права http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Nrzd/2016_2/1.pdf
2. Борисевич С.О. Критерії розмежування публічного і приватного права
Електронний ресурс: Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Nrzd/2016_2/1.pdf
3. Бринцева Л. В. Деякі питання реформування підрозділів адміністративної «квазіюстиції» в органах податкової служби / Л. В. Бринцева // Проблеми законності: республ. міжвідом. наук. зб. / відп. ред. В. Я. Тацій. - Х.: Нац. юрид. акад. України, 2016. - Вип. 84. - С. 144-148.
4. Державне управління : Словник-довідник / Уклад.: В. Д. Бакуменко (кер. творч. кол.), Д. О. Безносенко, І. М. Варзар та ін. ; За заг. ред. В. М. Князева, В. Д. Бакуменка ; Укр. Акад. держ. упр. при Президентові України ; Ін-т пробл. держ. упр. та місцевого самоврядування. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 228 с.
5. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.
6. Кодекс адміністративного судочинства України : наук.-практ. комент. / Центр політико-прав. реформ; за заг. ред. Р. О. Куйбіди. – К.: Юстініан, 2009. – 976 с, с. 60–61
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // zakon.rada.gov.ua
8. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України: Підручник для вузів. —К.: Юрінком Інтер, 2014. — 544 с.
9. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141
10. Кохан А. І. Державна комунікативна політика –механізм ефективної діяльності інституту публічної влади в Україні / А. І. Кохан [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej13/txts/zmist.htm>.
11. Майданик Р. Юридичні особи публічного права в країнах континентального права [Електронний ресурс] / Р. Майданик // Юрид. Україна. – 2016. – № 2. – С. 56–62. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2010_2_12.
12. Майданик, Р. Юридичні особи публічного права в країнах континентального права [Електронний ресурс] / Р. Майданик // Юрид.
13. Україна. – 2015. – № 2. – С. 56–62. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2010_2_12.
14. Мельниченко В. Адміністративна квазіюстиція як необхідна складова

демократичного урядування // Вісник НАДУ – 2016 – С.176-184

15. Мельниченко В. І. Інституційний розвиток держави : навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисципліни / В. І. Мельниченко. - К. : НАДУ, 2014. - 200 с.

16. Печений О.П. До питання про місце юридичних осіб публічного права в системі юридичних осіб / О. Печений // Державне будівництво та місцеве самоврядування – 2015 – Випуск 30 – С. 62-69

17. Писаренко Н. Б. Судовий та позасудовий порядок вирішення публічно-правових спорів, їх співвідношення і стан правового регулювання в Україні / Н. Б. Писаренко, В. А. Сьоміна // Адміністративне право України: стан та перспективи розвитку : зб. наук. пр. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 23-24 верес. 2011 р.). - К. : ІДП ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. - С. 378-385

18. Правотворчість в державному управлінні: навчальний посібник / О.А. Ганич, О.Л. Леонов. - Донецьк: ТОВ «ВРА «Епіцентр», 2013. – 326 с.

19. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. // <http://zakon.rada.gov.ua>

20. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI / Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

21. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року // zakon.rada.gov.ua.

22. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

23. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII
Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

24. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

25. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

26. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07 червня 2001 року // zakon.rada.gov.ua.

27. Пустова Ю. М. Юридичні особи публічного права [Електронний ресурс] / Ю. М. Пустова // Вісн. Харк. нац. ун-ту внутр. справ. – 2010. – № 1. – С. 249–256. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2010_1_36

28. Пустова, Ю. М. Юридичні особи публічного права [Електронний ресурс] / Ю. М. Пустова // Вісн. Харк. нац. ун-ту внутр. справ. – 2010. – № 1. – С. 249-256. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2010_1_36.

29. Решота В. Проблеми формування комісій із вирішення управлінських спорів в Україні / В. Решота // Ефективність державного управління :зб. наук. пр. - 2010. - Вип. 22. - С. 89-95

30. Трофіменко І. В. Адміністративний договір, проблеми реалізації в Україні: законодавство, теорія, практика / І. В. Трофіменко // Журнал східноєвропейського права. – 2014. – № 4. – С. 119

31. Хавронюк М.І. Дисциплінарні правопорушення і дисциплінарна відповідальність: Навчальний посібник. — К.: Атіка, 2015. – 240 с.

32. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV: Електронний ресурс / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Додаткова

1. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / Автор-упорядник В. П. Тимошук. – К. : Факт, 2003. – 496 с.
2. Адміністративне право : підручник / Авт. кол.: Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, В. В. Богуцький та ін. ; за заг. ред. Ю.П. Битяка, В. М. Гарашука, В. В.Зуй. – 2-ге вид. переробл. та доповн. – Х. : Право, 2013. – 455 с.
3. Кудлай Т. П. Теорія держави і права: Навч. посіб. / Т. П. Кудлай. – К.: НАДУ, 2009. – 94 с.
4. Право в державному управлінні : навч. посіб. / [С. Д. Дубенко, Т. П. Кудлай, В. І. Мельниченко, Н. Г. Плахотнюк]. – Київ: НАДУ, 2016. – 376 с.
5. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник. - Х.: Консум, 2006 - 656 с.
6. Шляхтун П. П. Конституційне право України: [підручник; 2-ге вид.]. – К. : Освіта України, 2010. – 592 с.

Законодавчі та нормативні акти

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. - К.: Україна, 1996. - 119 с.
2. Про боротьбу з корупцією : закон України № 356/95-ВР від 05 жовт. 1995 р. - Режим доступу : www.rada.gov.ua.
3. Про місцеві державні адміністрації: закон України від 9 квіт. 1999 р. №586-ХІУ // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 20. - Ст. 120.
4. Про державну службу: закон України від 16 груд. 1993 р. № 3723 // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - № 52. - Ст. 490.
5. Про службу в органах місцевого самоврядування: закон України від 07 лип. 2001 р. № 493-III // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 33. - Ст. 175.
6. Про політичні партії в Україні: закон України від 05 квіт. 2001 р. №2365 -III // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 23. - Ст. 118.
7. Положення про Головне управління державної служби України. затверджено указом Президента України від 02 жовт. 1998 р. № 1272/99 // Державна служба в Україні: зб. нормат. актів. - К.: Юрінком Інтер, 2002. - С. 46 - 51.
8. Про заходи щодо вдосконалення роботи з кадрами в органах виконавчої влади, з керівниками підприємств, установ і організацій: указ Президента України від 19 трав. 1995 р. № 381. - Режим доступу: www.president.gov.ua.
9. Про систему підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації державних службовців: указ Президента України від 30 трав. 1995 р. № 398 // Вісн. держ. служби України. - 1995. - № 2. - С. 30 - 31.
10. Про затвердження Положення про Українську Академію державного управління та її загальні структури: указ Президента України від 2 серп. 1995 р. № 682/95. - Режим доступу: www.president.gov.ua.
11. Про створення Львівського, Одеського і Харківського філіалів Української Академії державного управління: указ Президента України від 11 верес. 1995 р. № 824 // Вісн. держ. служби України. - 1995. - № 3 - 4. - С. 25 - 26.
12. Про затвердження Програми кадрового забезпечення державної служби

та Програми роботи з керівниками державних підприємств, установ і організацій: указ Президента України від 10 листоп. 1995 р. № 1035 // Вісн. держ. служби України. - 1995. - № 3 - 4. - С. 7 - 24.

13. Про Концепцію боротьби з корупцією на 1998-2005 рр.: указ Президента України від 24 квіт. 1998 р. № 367 // Вісн. держ. служби України. - 1998. - № 2. - С. 5 - 28.

14. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: указ Президента України від 22 лип. 1998 р. № 810 // Вісн. держ. служби України. - 1998. - № 3. - С. 5 - 9.

15. Про систему центральних органів виконавчої влади: указ Президента України від 15 груд. 1999 р. № 1572/99 // Держ. служба в Україні: зб. нормат. актів. - К. : Юрінком Інтер, 2002.- С. 52 - 55.

16. Про склад Кабінету Міністрів України: указ Президента України від 15 груд. 1999 р. № 1574/99 // Держ. служба в Україні: зб. нормат. актів. - К. : Юрінком Інтер, 2002. - С. 51 - 52.

17. Про стратегію реформування державної служби в Україні: указ Президента України від 14 квіт. 2000 р. № 599 // Вісн. держ. служби України. - 2000. - № 1.

18. Про комплексну програму підготовки державних службовців: указ Президента України від 9 листоп. 2000 р. № 1212.- Режим доступу: www.president.gov.ua.

19. Про заходи щодо реалізації Стратегії реформування системи державної служби в Україні на 2000 - 2001 роки: указ Президента України від 26 лип. 2000 р. № 925/2000 // Уряд. кур'єр. - 2000. - № 143.

20. Про Концепцію подальшого реформування оплати праці в Україні : указ Президента України від 25 груд. 2000 р. № 1375// Уряд. кур'єр. - 2001. - 11 січ. - С. 10.

21. Про підвищення соціального статусу жінок в Україні: указ Президента України від 25 квіт. 2001 р. № 283. - Режим доступу: www.president.gov.ua.

22. Про Концепцію державної регіональної політики: указ Президента України від 25 трав. 2001 р. № 341 // Офіц. вісн. України. - 2001. - № 22. - Ст. 983.

23. Про чергові заходи, щодо по дальшого здійснення адміністративної реформи в Україні: указ Президента України від 29 трав. 2001 р. № 345 // Офіц. вісн. України. - 2001. - 32 травня. - С. 4.

24. Питання Української Академії державного управління при Президентові України: указ Президента України від 21 верес.1999 р. № 850 // Офіц. вісн. України. - 2001. - № 39. - С. 9 -18.

25. Про Концепцію адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу: указ Президента України від 5 берез. 2004 р. № 278/2004. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

26. Про положення про формування кадрового резерву для державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 28 лют. 2001 р. № 199 // 36. постанов Уряду України. - 2001.- №2. - С. 51.

27. Про затвердження Положення про проведення атестації державних службовців: постанова Кабінету Міністрів України від 28 груд. 2000 р. № 1922 // Офіц. вісн. України. - 2001. - № 12. – С. 27.

28. Про вдосконалення підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації державних службовців: постанова Кабінету Міністрів України від 16 квіт. 1998 р. // Вісн. держ. служби України. - 1998. - № 499. - С. 32 - 34.

29. Про деякі питання застосування статей 4, 15 і 27 Закону України «Про державну службу»: постанова Кабінету Міністрів України від 17 черв. 1994 р. № 423 // Держ. служба в Україні: зб. нормат. актів. - К. : Юрінком Інтер, 2002. - С. 75- 76.

30. Про програму підготовки та залучення молоді до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, створення умов для її професійного зростання : постанова Кабінету Міністрів України від 10 верес. 2003 р. № 1444. - Режим доступу: www.kmu.gov.ua.

31. Про затвердження Програми розвитку державної служби на 2005-2010 рр. : постанова Кабінету Міністрів України від 8 черв. 2004 р. № 746 // Офіц. вісн. України. - 2004. - № 23. - С. 43 - 58.

32. Концепція розвитку законодавства про державну службу в Україні: указ Президента України від 20 лют. 2006 р. № 140.- Режим доступу: www.president.gov.ua.

33. Про затвердження Положення про Головне управління державної служби України : постанова Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2007 р. № 1180. - Режим доступу: www.kmu.gov.ua.

34. Про затвердження Порядку проведення конкурсу із зарахування до кадрового резерву на посади державних службовців першої-третьої категорії, призначення на які здійснюється Президентом України за поданням Кабінету Міністрів України та Кабінетом Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 21 лют. 2007 р. № 272 (із змінами). - Режим доступу: www.kmu.gov.ua.

35. Типове положення про кадрову службу органу виконавчої влади: затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 2 серп. 1996 р. № 912 // Держ. служба в Україні: зб. нормат. актів. - К.: Юрінком Інтер, 2002. - С. 242 - 247.

36. Положення про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців : постанова Кабінету Міністрів України від 4 жовт. 1995 р. № 782 // Вісн. держ. служби України. - 1995. - № 3 - 4. - С. 78.

37. Положення про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців: постанова Кабінету Міністрів України від 15 лют. 2002 р. № 169. - Режим доступу: www.kmu.gov.ua.

38. Положення про порядок стажування в державних органах: постанова Кабінету Міністрів України від 1 груд. 1994 р. № 80411. - Режим доступу: www.kmu.gov.ua.

39. Положення про проведення атестації державних службовців: постанова Кабінету Міністрів України від 28 груд. 2000 р. № 1922 // Держ. служба в Україні: зб. нормат. актів. - К.: Юрінком Інтер, 2002. - С. 218 - 221.

40. Положення про ранги державних службовців: затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 19 черв. 1996 р. № 658 // Держ. служба в Україні: зб. нормат. актів. - К. : Юрінком Інтер, 2002. - С. 211 - 212.

41. Порядок перебування на державній службі працівників патронатної служби членів Кабінету Міністрів України та голів місцевих державних адміністрацій: затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 19 трав.

1999 р. - № 851. - Режим доступу: www.rada.gov.ua.

42. Порядок проведення службового розслідування стосовно державних службовців: затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 13 черв. 2000 р. № 950 // Держ. служба в Україні: зб. нормат. актів. - К. : Юрінком Інтер, 2002. - С. 327

43. Концепція адміністративної реформи в Україні. – К.: Держ. комісія з проведення в Україні адміністративної реформи. – 1998., 62 с.

44. Концепція адаптації інституту державної служби до стандартів Європейського Союзу: схвалена указом Президента України від 5 берез. 2004 р. № 278/2004. - Режим доступу: www.guds.gov.ua.

45. Концепція сучасної державної кадрової політики України / В. І. Луговий, А. М. Михненко, Н. Р. Нижник [та ін.]. - К. : Вид-во НАДУ, 2006. - 56 с.

46. Про внесення змін до Закону України «Про державну службу» : проект закону України від 28 квіт. 2005 р. № 198. - Режим доступу: www.rada.gov.ua.

47. Про підсумки діяльності Голодержслужби у 2006 р. та основні пріоритети розвитку системи державної служби у 2007 р.: доповідь начальника Головного управління державної служби України (м. Київ, 31 травня 2007 р.) // Вісн. держ. служби України. - 2007. - № 2. - С. 12 - 23.

48. Програма розвитку державної служби на 2005-2010 рр: затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 8 черв. 2003 р. № 746. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua.

49. Кодекс державного службовця // Уряд. кур'єр. - 2000.- № 222. - 29 листоп. - С. 14 - 15.

50. Типове положення про кадрову службу органу виконавчої влади: затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 2 серп. 1996 р. № 912. - Режим доступу: www.kmu.gov.ua.

51. Типовий порядок формування кадрового резерву в органах місцевого самоврядування: затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 24 жовт. 2001 р. № 1386 // Держ. служба в Україні: зб. нормат. актів. - К. : Юрінком Інтер, 2002.- С. 58 - 60.

Періодичні видання

1. Журнал «Вісник державної служби України»
2. Газета «Голос України»
3. «Офіційний вісник України».
4. «Кодекси України».
5. «Систематичне зібрання чинного законодавства України».

15. Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>.

2. Офіційний веб-сайт Національного агентства України з питань державної служби. – Режим доступу : www.nads.gov.ua.

3. Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: rada.gov.ua/.

4. Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. – Режим доступу: <http://www.center.gov.ua/>.